

روح البیان صاحبی اسماعیل حقی قدس سره
حضرتلرینک تألیفات منجبه جلیله نادره لزندن
کنز محفی نام رساله حکمت بیانلریدر

فیات مقطوعه سی ابکی چاریک مجیدییه به در

اشبوارساله نک طبع ونشری امتیازی صاحبنه
عائذدرفی ۳ شهر شعبان سنه ۱۲۹۰

*** (بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ) ***

فی الحدیث کنت کثراً مخفياً فاحیث ان اعرف
 فخلقت الخلق لاعرف) قال فی الفتوحات المکیة
 حدیث صحیح کشفاً غیر ثابت نقلاً انتهى * یعنی حدیث
 مذکور کر چه عند الحفاظ ثابت دکلدر تنکم امام
 سیوطی درر منتشره نام کتابنده لاصل له دیمشدر
 فاما عند المکاشفین حدیث صحیحدر زبرا حفظ سند
 ایله نقل ایدرلر مکاشفون ایسه فم نبویدن صلی الله
 علیه وسلم بالذات اخذایدوب سو یلرلر و برنسنه نك سند
 معلومی اولمامقدن فی نفس الامر عدم ثبوتی لازم کلز
 بلکه کشف صحیح ایله اولیحق اصح اولور زبرا کشفده
 وهم وخیال اولماز بلکه عیان تام وحق الیقین اولور
 والهامات وواردات معتقدله کوره حجت اولوق کافیدر

کر کہ منکر لہ کورہ برہان اولسون زیرا منکر خفاش
 کبدر کہ آفتاب روشنی کورہ مز وعین الیقین ندر بیلمز
 پس بزم محبتنا و مقولہ ایلہ دکادر و بعض کتب معتبرہ دہ
 کلور کہ (قال داود) علیہ السلام (یارب لم خلقت الخلق
 فقال تعالی) (کنت کنزاً مخفیاً فاحییت ان اعرف فخلقت
 الخلق لا عرف) یعنی حضرت داود علیہ السلام
 مناجاتندہ سر خلقتن یعنی ایجاددن سؤال اید بچک
 جناب کبریادن کلام مذکور وارد اولدی پس بو کلام
 فی الاصل احادیث قدسیہ داودیه دن اولمش او اور
 تکیم مولانا فناری علیہ رحمة الباری رسالہ سندہ
 کلور کہ حضرت داود بر وقتندہ کہ عالم ظلماتدن
 منسلخ و عالم انوارہ متوجه ایدی حضرت ربوبیتدن
 سؤال ایدوب (ارب لم خلقت الخلق) دید کہ و راء
 سرادقات عزتدن ندا اولدی کہ (کنت کنزاً مخفیاً)
 الحدیث پس بوروا بتلردہ کنز لفظی مخفی ایلہ
 موصوف اولور و بو مقامدہ مباحث شریفہ واردن

✽ بحث اول بودر کہ ✽

حدیث قدسی اکادیرلر کہ اللہ تعالی انی
 رسول الہمہ (صلی اللہ تعالی علیہ وسلم) الہام
 و یامناملہ تعریف و اندن اخبار اتمش اولہ رسول اللہ
 دخی اول معنادن کندی عبارتیلہ اخبار

فی الحقیقه وحی دینلور زیرا الهام اولندقلری معنی
 اسرار قرآنندندر واسرار قرآن دخی قرآنعداولنور
 تفسیر قرآندن معدود واکاملحق اولدیغی کبی زیرا
 کرک اهل تفسیر و کرک اهل تأویل کوره سوز معناددر
 لفظده دکلدرد شول جهتدن که لفظ مخلوق قرآن
 اولماز زیرا قرآن غیر مخلوق و قد بعدر بومعنا دندر
 که کلام قدیمه یعنی قرآن معابله سنده حدیث
 اطلاق اولنور و قرآن محدث ایله وصف اولدیغی
 نتکم قرآنده کلور ﴿ وما یا تبهم من ذکر من الرحمن
 محدث الاکانواعنه معرضین ﴾ قرآنک نزولی وخالقه
 وصولی اعتبار ایله در بومعنی ایسه قدمنی منافی دکلدرد
 نتکم دبر لرسزه برتازه خبرم وارد مع هذا اول خبر
 ویردیکی نسنه مخلندن صدورنه کوره متقدم العهددر
 زیرا بلادبعیده دن وارد اولمشدر (اشته بومقامدندر که
 حدوث انسان قدم سری یعنی عین ثابته سنی منافی
 دکلدرد زیرا حادث اولان انک عوارض ونسبی در (پس
 ظهور تجلیک تاخری قدمنی منافی اولماز نتکم قرآن
 حقیقه کلور (انا جعلناه قراناعربیا) یعنی قرآنک مجعول
 ولدیغی عربیته کوره در که عربیته اکتسا اتدیگی
 حین نزول واداده در بومعنی ایسه ذات باری نک کلام
 قدمی غیر مخلوق اولدیغنه مانع دکلدرد زیرا صفت

الهیه اولدیغی جهندن هیچ بر کسوه ایله مکنسی
 دکدر یعنی نه هر بی ونه غیر لسانله منسوب دکدر
 بلکه بونسبت موطن و محل نزوله کوره ظاهر اولور
 بو معنادن ایچون کتب الهیه په سر یانی و عبرانی
 و هر بی دینلور (و بوندن فهم اولنور که نزول
 ایدن کر چه قرآنک مجموع نظم و معنا سیدر ولیکن
 عربیت ایله کسوه لندیکی حین نزول واداده در بو معنا
 ایله نزول ایدن جبریلدر که حامل قراندر و قرآن
 فی الحقیقه یعنی کلام الهی اولدوغی جهندن
 نزولله متصف دکدر مکر لوح و یاورق اوزرینه
 یازیلوب نزول ایدر که نزول ایدن فی الحقیقه ورق
 ویا لوحدر پس جبریلانک ورق و لوحی کبی اولمش
 اولور که نورانیدر روحانیدر زیرا لوح و ورق
 جسمانی اولوق شرط دکدر بلکه نزول تصحیحده
 نورانیت و روحانیت کاغذدر خط ملائکه کبی تقریرنه
 کوره دلالت ایدر شول معنی که رسول الله صلی الله
 علیه و سلم حین نزولده استعجاب ال ایدر لر و جبریلی
 سبق ایلر لدی زیرا جبریلانک نزولندن اول منزل
 اولان آیت و یاسوره بی قیلرندر حاضر بولور لدی
 زیرا لوح قلبی لوح ذاتیدر که لوح محفوظانک
 صور تیدر (پس ذاتندن ظهور بولدیقه لوحندن

هر فاه معلوم در چونکه سنك روحك روح اول كلي اولان
 عقل اولدن منفوخدر كه روح نبوى در بوجهتدن انك
 روحا نيسته نغدر تصليه ايلسك كندى نفسنى احيا
 ايمش اولورسك اكر چه بومندان غافل اولوب كزرسك
 ييلم نه سزرسك

بحث ثانی بود که

کنت کله سنده اولان تاء وحدت احد بت ذاتیه دن
 عبارتدر که جمیع اسماء وصفات انده مستهلکدر اوراق
 واغصان شجره نوانده مستهلک اولدیغی کبی انکچون کتر
 مخفی نك نمر یغنده کلور که (هو الهویة الاحدیة المکنونه
 فی الغیب وهو باطن کل باطن) انتهى و بومرتبه ده من حیث
 هی تجلی الهی واقع اولماز زیرا تجلی نسب اعتباریله
 اولور مرتبه مذ کوره ده ایسه نسب مستهلکه در پس
 اول مرتبه هیری بی بالکلیه افتاوا اعدام ایدر وغیری معدوم
 اولیغی تجلی نه بوزدن اولور فاعرف جدا (فاما نسب که
 اسماء وصفات الهیه دن اعتبار اولتیجق تجلیات
 متنوعه ظهور ایتک ممکن اولور * مثلا سلطان اعظمک
 نخته جلوسی اعتبار اولنسه مراتب کونیه ظهور ایتز کذلک
 ذات احدیه مرتبه واحدیتده بروز ایتسه مراتب الهیه
 وجود بولماز اشته قرأنده وارد اولان تاء وحدت معنای
 مذ کوره دلالت ایدر (خلقت جعلت) و امثالی کبیکه

بورالزده ناه ذات احدیه به دالدر (فاما صیغه جمع ذات
 واحدیه به ناظر در که ذات مع الصفات در (خلاقنا جعلنا)
 وغیر یلر کبی پس بوندن تکثر ذات لازم کلز بلکه تکثر
 صفات لازم کلور که بونک تکثری توحید ذاتی
 منافی دکلدر (واهل ظاهر او مقوله نون جمعی تفخیمه
 حل ایدر ل وجلال کبریا به ذاهب اولور ل (سلطان
 اعظم مقام جلالت وعظمتده بز شوبله و بز بوبله ایتدک
 دبد بکی کبی (الحاصل خالق کوره نون جمع یا تعظیبه
 ویا کثرت صفاته راجعدر و مخلوقه کوره یا تعظیبه
 ویا کثرت ذواته محمولدر و مخلوق بوزندن تکثر ذوات
 خالق بوزندن توحید ذاته مانع دکلدر ا کرچه عین
 واحده در ز بر ا مخلوقه کوره تکثر ذوات حقائق اسمایه
 راجعدر که متکثره در بوخسه حقیقه الحقایقه راجع
 دکلدر که وحدت ایلله متصفدر (یعنی حقایق چوقدر
 اسما و صفات کبی ولکن حقیقه الحقایق بر در ذات و مسمی
 کبی (و بونک نظیری ضوه شمسدر کوات و روزن
 و مطارح اعتبار یله متکثره در فلما قرص شمسده
 مجتمه اولدیغی جهتدن ضوه واحد در (و بحر بر در
 ا کرچه جد اول و انهاراتی تکثیر ایتشد و آدم نفس
 واحده در ا کرچه ذریعتی اعتبار یله اولاد و افراد کثیره در
 (و روح اعظم بر در که روح محمدی در ا کرچه

محال متعدده به نسبتله ارواح و فیره در (و فلاك بردر که
 فلك اطللسدر زیرا ساثر افلاك اندن تشعب ایتشدر
 و نوات بردر اگر چه اندن حاصل اولان شجره نك اوراق
 و اعصانی بسپارد در حتی اول نوات واحده دن حاصل
 اولان شجره نك میوه سی مشتمل اولدوغی نواتلر غرس
 اولنوب حدیقۀ عظیمه اولسه بنه اصل اولان اول
 برنوا ته عائد اولور (و منبع المیاہ بردر اگر چه طعموی
 بحسب مزاج الارض مختلفدر یعنی مرور ایتدیکی
 زایک مزاجندن طعم مخصوص حاصل اولور کرک
 عذب و کرک ملح (و اصل المعادن دخی بردر که معدن
 زهدر ولکن مرور ایتدیکی قوای ارضیه نك خاصه سی
 حسبیله معدن مختلفه و اجساد کثیره وجوده کلور
) مثلاً نحاسک نحاسیتی اصل معدن جهتیله دکلددر بلکه
 قوای ارضیه نك غلبه سی اعتباریله در بو یوز دن
 اوصافی عارضه در انکچون اکسیرله تغیر و تبدیل قبول
 ایدر یعنی اوصاف عارضه سی زائله اولوب عمل اکسیرله
 صورت ذهب ظهور ایدر که ذهبیتی اصل ماده سیدر
 بو جهندن ازاله اوصافله ذهبیتی قابلدر (پس بوندن
 استعماله حقیقت لازم کلز) مثلاً برکیمسه تزکیه نفس
 ایدوب نحاس کی اوصافندن خلاص اولسه تجلی
 الهی ایله وجود مجاز بسی وجود حقیقی صورتنه کبر

یعنی صبغ مخصوصه صورت حقیقه سی ظهور ایدر که
 صورت الهیه در (و بوندن مجاز حقیقه مبدل اولق
 لازم کلز زبرا استحالہ ممنوعدر) واصلده وجود مجازی
 ممکن اولدینی جهندن معدومدر و معدوم موجود
 اولماز موجود معدوم اولدینی صکی واکا ممکن
 دیو ظاهرده فی الجمله وجود و بر مک تجلی الهی سببیه
 افاضه وجوددندر نتکم نحاس ذهب اولق طرح
 اکسیردندر (سؤال اولتورسه که تقر بر مذکوردن مفهوم
 اولان بودر که اوصاف عارضه که نسب مختلفه در
 ذات واحده به تعلق ایشدر که نفس ناطقه و روح
 ذاتی در مع هذا زائل اولان اوصاف خسیسه نفس
 اماره نیکدر و زوال اوصافدن بالکلیه نفس زائله اولق
 لازم کلز و الا صاحبی ملک اولق اقتضا ایدر بوایسسه
 ممنوعدر پس ماده نفس باقیه ایکن زوال اوصافله
 حقیقت اصلیه الهیه نیجه ظهور ایدر نتکم حقیقت
 نحاسیده اوصاف زائل اولوب کندی قالور کندیینه
 ایسه حقیقت ذهبیه دینلمز بلکه حقیقت نحاسیه دینلور
) جواب بودر که عجب عمیق سنه دن سؤال ایتدک که
 فهیمی غامضدر حاصلی بودر که فناء اوصافدن نصره
 نفاء نفس الی آخر الیقین مدار مجاهده اولوب نفس
 ملک ایله نفس بشریه بی تشخیص ایچونددر (فاما الفانی

لا بردالی اوصافه (موجدینہ زئیل اولان اوصاف
 نفسانیدہ بردخی مردود اولیوب نفس مجاز بہ وصف
 حقیقی ایله صیغ قبول ایدیجک بردخی اگا نفس اماره دینلمز
 بلکه نفس سعیده دینلور که منقوح من روح الله در
 بوجهتدن وجود انسانی اصل نجلی به رجوع ایدر که
 نفس رحمانی ونور مرشوش و روح الهی در نحاس
 ذہبیتہ رجوع ابتدیی کیبیرا اورتاده اولان
 حقیقت نحاسیه به اعتبار قالمز و حقیقت ذہبیه نک
 عینی کی اولور حتی اکسیردن مصبوغ اولان
 ذہبی ذہب معدنی اوزرینه ترجیح ایدر لریزیرا
 اکسیرک خواص اجزاسی سبیلہ طرح اولندیغی نحاسیه
 کیفیت زائده ظهور ایدر که اصل ذہبیه یوقدر زیرا
 اصل ذہب ذہب ساده در وانسانک بونشوه به نزول
 وبعده حقه رجوعی اول کیفیتنی تحصیل ایچوندور
 پس سلوک که دور ایدر اول دائره به رجوعی
 رجوع قهقری کیبیرا یعنی انسان وراء وقفاسمتته
 کیمک دکادر بلکه کیفیت مخصوصه اوزرینه دوردر
 ای سالک اشته بوتفر برلردن وحدت ذاتیه و کثرت
 صفاتیه سری ظهور ابتدی (ولاموجود الاالله)
 کلمه سنک حقیقتی نمایان اولدی اگا کوره بصر حدیده
 اشیایه نظر ایله و کثرتده وحدتی مطالعه قیل ولیکن

کثرتی دخی الدن قومہ تاکہ صدیق اولہ سن زبرا
 صدیق کرچہ صفات نفسانہ دن و بلیکہ شوب
 غیر بدن خلاص اولش و صبغ حقیقی ایله انصباع بولمشدر
 ولکن مراتبہ مراعات اتمکله فی الحقیقہ صدیق اولور
 پس بو طریق افرار بولیدر انکار بولی دکلدرفافهم جدا

بحث ثالث بودر کہ

کنت کلمہ سی کرچہ فعل ماضی اولدینی جهندن زمان
 ماضی بہ دلالت ایدر فاما حقه نسبتہ مجرد اخبار معناسہ
 محمولدر زیرا اکاکوره ماضی و مستقبل و حال جاری
 دکلدربلکہ زمان بر امر نسی عدمیدر کہ دهر اسمینک
 تجلیسندن حاصل اولمشدر و عدمی دیدیکمز
 بودر کہ کنندی عینندہ وجودی بوقدر بلکہ بحسب
 السؤال حادث اولور مثلاً متی دیوسؤل اولنسدہ
 حدوث سؤالہ اسماء زمان حادث اولور اذ و اذا
 و سایر حروف شرط زمانہ کبی یعنی بومقوله حروف
 زمانہ دلالت ایدر یرک لسانندہ شمدیکی حالده و کچمش
 زماندہ و کلجک زماندہ دینلدیکی کبی پس زمانک
 ظاهرده اسماسی واردر فاما مسماسی امر عدمیدر لفظ
 عدم کبی کہ مسماسنک عینی بوقدر مع هذا متعقل
 الحکمدر (الحاصل عدم لاشی دن عبارتدر فاما تعقلده

تعیین وجود محقق مقابلہ سندہ در دیو اوزر بنہ حکم
 اولدینگی جهندن وجود محقق تعیین و تعقلی کبی
 اکادخی نوعا وجود ذهنی و تعقلده تعیین حاصل اولور
 ولیکن ایکی تعیین میآینده فرق بودر که وجود محقق
 تعقلده تعییندن غیر فی نفس الامر تحقیق وارد تعیین
 عدمک ایسه فی نفس الامر تحقیق یوقدر بلکه وجودی
 بحسب التعقلا (وزمان عند الحکما فک اطلسک
 حرکتی مقدار بنہ دیرلر تکیم دیمش لدر که (الزمان
 مدة متوهمة تقطعها حرکات الافلاک) وعند المتکلمین
 مقارنة حادثة لحادث بسأل عنه بمتی) معنا سنه در
 یعنی بر مجدد معلومدن عبارتدر که انکله مجدد آخر
 موهوم تقدیر اولنور مثلا (آیتک عند طلوع الشمس)
 دیسه طلوع شمس معلوم و محیی تی موهومدر پس
 موهوم معلومه مقارن اولیجق ابهام زائل اولور
 وعند العرب زمان لیل و نهار دن عبارتدر که یوم ایکیسینی
 مشتملدر یعنی یوم واحدک تفصیلی لیل و نهار در که
 طلوع شمس دن غروبہ دک نهار و غروب دن
 طلوعه دک لیل اعتبار اولنور اطلسک حدو شدن اول
 یوم دینلوب اما لیل و نهار دینلزدی ز بر ایل و نهارک
 تعیین شمسک فک رابعه وضعندن صکره حادث اولدی
 و بورادندر که دیرلر دهرذاته دلالت ایدر بر اسمدر که

عرشه متعین اولان زمان انک صورتیدر و وجود حقیقی
 آن دید کلریدر که زمن فرد غیر منقسمدرو ما عداسی
 امر معدوم در که ماضی و مستقبل فرض اولنور و اول
 آن دور ان ایتمکله اکوان والوان ظاهرا اولوب احکام
 دهر تفصل ایدر و یومک آن معناسنه اولدیغی (کل
 یوم هونی شأن) نصندن منفهیدر و الف سنه معناسنه
 اولدیغی (وان یوما عندر بک کالف سنه مائة دون
 آیندن معلومدر) پس مرتبه اجساله آن و مرتبه
 تفصیله زمان دینلور و بزه زمان اسناد ایتمک حدوث
 و اولیتره دلالت ایدر حق تعالی به ازلی دیمک اولینی
 سلبه دلالت ابتدیکی کی یعنی الله تعالی ازلی در دیمک
 اول و ابتداسی یو خدر دیمکدر که نعت سلبی در عینی
 و وجودی یو خدر و زمان نسبت متوهمه اولغله الله تعالی
 آنی کنیدی او زینه اطلاق ابتدی تکم کلور (و کان الله
 بکل شیء علیما) وینه کلور (لله الامر من قبل و من بعد)
 و بر سائل رسول اکرمدن (این کان ربنا قبل ان یخلق
 خلقه) دیو سؤال ایتد کده جناب نبوی نک آنی تقریر
 و تعریف ایدوب (کان فی عماء لافوقه هواء و لاتحتیه هواء)
 بیور می یومقوله صیغه لک تحتیه امر وجودی اولماغه
 دلالت ایدر (و بعضیلر کان صیغه سنی زماندن سلخ
 ایدوب مجرد تحقق معناسنه اطلاق ایدر لسیبویه کی پس

بو معنایه دخی ملاحظه زمان لازم کلزو (کنت کنز المنفیا)
 دیک بنم کنز مخفی اولدیغم محققدر دیو اخباردر و ابکی
 اعتبار دخی حسندر (کیف نکلم من کان فی المهد
 صیبا) آبنده کان کله سنه زائده در دیکدن تحقیق
 ایچوندردیک اولی در زیرا اگرچه قرآن امر زائده دن
 بری و بی معنی کله دن عر بدر فاماتا و بله محتاج اولور
 خصوصاً که استماع ایدنلرک اذها ننه معنادن خلونی
 انبا ایدر بو ایسه شان قرآنه مناسب اولمز عجیبدر
 ار باب حقا ثنک احوالی که مسلک لکنده اصلال و ذاهب
 اولدقلری معنارده ذره قدر خلیل بو قدر فاما فهم دقیقه
 موقوفدر و ظاهر بین اولنلر قصور ادراک و عدم
 ذوقلرندن افکاره دوشدکلرندن ماعداتاً و یلات
 سخیفه ایله اوراقی پر ایشلر در

* بحث رابع *

کنز تحت ارضده وضع اولنمش اموال نفیسه در بوراده
 مراد بطریق التشبیه خزانة ذات احدیه ده مکنون
 و مجتمع اولان اسماء و صفات عالیه در زیرا ذانک عدم
 ظهوری اسماء و صفاتک عدم ظهور نندندر شویله که
 اگر اسماء و صفات دن خارجده اثر اولیدی ذات احدیه
 کنز کی مستور و مخفی فالمازدی (و بالاده ذکر کی مرور
 ابتدیکه ذات احدیه به کنز دینلدیکی غیبده مکنون

وبی نشان اولغله در بلکه بهض دفائتک خارجده فی الجملة
 علامت هوضو عهسی وارد ر که انکله محلته انتقال
 اولنور تکم بهض مطمئسم نسنه له اماره قومشیر در
 فاما ذات الهیه به ابطن کل باطن اولان مرتبه غیبده
 ایکن اصلا علامت یوغیدنی شول نوات کبی که تحت
 ارضده مد فوندر وهنوز انده نشان نا بود در
 بوجهتدن اوراده نوات اولدیغنی کیمسه بیلز چونکه
 وجه ارضه خروج وانشقاقنده حاصل اولان نصفیندن
 بر برکی ذاته و بر برکی دخی صفاته نشان اولوب نشو و نما
 بولدیغنی شجره صورتنه کیرر واغصان و اواق صاحبی
 اولوب غایتنده میوه ظهور ایدر که اصل نواتک
 صورتی اولان چکر دکی مشتملدر (اشته هرشی اصلانه
 رجوع ایدر دیدکاری بودر) وجنید بغداد ایدن قدس
 سره سوان اولنوب (ماللهایه) دینلده (الرجوع
 الی البدایه) دیوجواب ویردیگی دخی اکا ناظر در و ایکن
 نهایتک بدایته رجوعی کیفیت مخصوصه ایله اولدیغنی
 مرور ایشدر (مثلا نوات وجه ارضه کلوب و بدن
 شجره ظهور ایدوب اغصان و اوراق مرتبه لری
 دوردن صکره میوه صورتنه دخول ایشکده اطوار
 مختلفه اعتبار اولنور که تحت ارضده ایکن
 بو اطوار و اعتبار بو خدر (ونوات میوه من وجه

اولدکینک عینی ومن وجه غیر بدر (عینی
اولد یعنی بودر که نوات اولی شجره کیفیتی ایله
تکیف ایتمشدر شویله که برکسه اول نواتی کورمک
مراد ایلسه شجره به نظر ایدر وشجره به نظر ایتک
اکا نظر کی اولور وغیری اولدیغی بودر که نوات
میوه نتیجه صور تنده ظهور ایتشدر که شجره به
نسبتله پدردن ولد کیدر ومشهور در که دیرلر (الولد
صنواویه) یعنی پدردن نطفه صورتی ظهور ایدوب
اندن ولد تکون اتمکله ولد دخی حد انسانیته داخل
اولوب پدر صورتنه کیردیگی کی نوات مد فونه دن
دخی شجره ظهور ایدوب اندن میوه حاصل اولغله
میوه دخی چکر دکی اعتبار یله نوات اولی صورتنه
داخل اولوب اصل وفرع متحد کی اولدی اشته
حقله عالمک مشالی بودر یعنی عالم وآدم ذات احدیه تک
اسماء و صفاتله تجلیسندن وجود بولوب مفصل اسمندن
ظهور اتی تمام اولدقدن صکره (والیه ترجعون)
وقتیجه تفصیل اجماله رد اولندی ونسب واصنافندن
حاصل اولان امور عارضه زائل ومضمحل اولدی ولکن
بورجوع کینه موت ارادی فنائی و کینه موت
اضطراری طبیعی ایله حصوله کلدی وبوایی موته
دخی قیامت صغری دیرلر شکم انحلال اجزاء عالم ایله

اولانه قیامت کبری دیر لر زبرا بوقیامت جمله جزئیات
فنا بی مشتمل در که انک فوقنده دخی فنا بوقدر
بوجهتدن قیامت کبرایه فناء اکبر دینور مع هذا
خلق جهتدن دخی اکبر در نتکم قرآند کاور (خلق
السموات والارض اکبر من خلق الناس) یعنی سموات
وارض که عالم آفاق وتفصیلدر دلالت جهتدن عالم
انفس واجمالدن اکبر در زیرا انفس وآفاق متن ایله شرح
کبدر که متن شرحه کوره مختصر و مجمل اولد یعنی
کبی آدم دخی عالمه کوره بویله در و فی الحقیقه آدمی
کورن عالمی کورر و بالعکس نتکم قرآنه نظر ایدن
صورت محمدی به نظر ایتش اولور و بالعکس و بومقامد
ندر که بعض کبار (انا القرآن) دیشلدر مراد کتاب
جامعدر که حقایق الهیه و کونیه بی حاوی در و قرآنک
اخلاقی ایله متخلق اولد یعنی جهتدن صورت قرآن
اولشدر بوجهله ولی دخی وراثتی حسبیه صورت محمدی
و کتاب و قرآن اولور پس کتاب تکوین اعتباریله
و قرآن تنزیل جهتیله در که احکام و اخلاقه عمل
وتخلقه دائر در ولیکن کتاب تکوینی دخی فی الحقیقه
حقدن منزل و مرسلدر بوجهتدن انسان کامل دخی
کتاب منزلد یعنی من عند الله ارسال اولنوب
جمله حقایق ذات و صفات انده درج قلمشدر

وعالم بر شجره وملائكته انك اغصان واوراقى وانسان
 اول شجره نك ميوه سى كيدر و بوبيله ديمك دخی اولور كه
 انبياء عليهم الصلوة والسلام ميوه سى واكل الموجودات
 محمد صلى الله تعالى عليه وسلم اول ميوه نك زبده سى
 كيدر زياده كبد الحوت كييكه بالق جكرى اوزرنده
 بر لحم پاره سيدر كه لحم حوتده اندن الذوا نفع بو خدر
 انك چون اهل جنته مقام حظيرة القدسده ابتدا اول زياده
 كبد لاجل التناول وضع اولنسه كر كدر و بوبيله ديونم شيل
 دخی ممكندر كه جله انبيا بدارنده اولان كتب و صحف
 الهية اعتباريله سلطان اعظمك امر وفرمانى كى
 ورسول الله عليه الصلوة والسلام ويدنده اولان
 قرآن اول فرمانك طغراسى كيدر ~~كه~~ فرمان
 سلطان طغرا ايله معلم اولنسه نفاذ بولمديغى
 كى جمع انبيا دخی صورت محمديه وجله صحف
 وكتب شكل قرآنده بروز و ظهور اتمسه لايدي رواج
 بولمردى بوسه بيدن انك هر صورتده بر سرى
 واردر فافهم جدا * چونكه كنز لظهورندن مقصود
 صورت محمديه نك مظهر تام اولماسه سيدر پس
 صورت محمديه صورت حقدركه عالم امكانده
 اندن ابداع صورت بوخدر نتيكيم ديمشدر (ليس
 فى الامكان ابداع مما كان) يعنى عالم وآدم دن ابداع

نسنه بوخدر وهرنه که علم الهی ده و اورد ر ائک
 صورت بدیعه سی بو آفاق وانفسدر و بو صورت
 بدیعه نک ابدعی صورت محمدیه در که ظاهرده
 اسمربت و المخبیتی ایله جله یه فائق و باطنده اجمیت
 واکلیتی جهتدن مجموع عالم و آدم اوزرینه
 ترجیح و تفضیله لا بقدر و بوسره رمز ایدر دلائل
 بشمار و اشارت قیلان براهین بسیاردر تکیم ارباب عرفانه
 خفی دکادر * نظم * ای تزر و خوش خرام
 بوستان اصطفای * وی هزار آواز کلزار معالی مصطفی
 * سوره نوره یوزک لوح الهی اولسد * ابر و انکدن
 یاز لزابدی بسم الله اکبر * نقطه نور سیاه
 خالکه بکزر قنی * مصحف تکوین ایچنده آیت وحدت نما
 * لب لر کدن فیض الور بحر بلاغت تاابد * فیض
 لطف کدن بولور هر معنی شیرین نما * اولسیدک
 مشهد حسنه ملاحات بخش اگر * فنده اولوردی
 زانچایو سفیلامبتلا * کنز مخفی سرنی حتی به اظهار
 ایلدک * دولت عظمیابه ایردی اول فقیر بی هوا *

✽ مبحث خامس ✽

کنز ذاته مخفی دیندی ولیکن اکر خفا حق تعالی به
 نسبتله در دینا و رسیده بوسوز باطلدر زبر ابر شیء
 کندی نفسندن مخفی اولوق محالدر واکر غیره نسبتله در

دینلورسه بودخی کالاولدر زیرا ازلدہ غیرک وجودی
 اولیحق معنای خفا تصور اولماز یعنی خفا و ظهور
 اموراضافیه دندر کہ احدہما نک وجودی آخرک
 وجودنی مستلز مدربو رادہ ایسہ خفا وارولکن
 ظهور یوخردر شونک خفاسی شوکانستہ دردیہ سن
 یونک جوابی بودر کہ بورادہ خفاسلب ظهور
 معناسنہ در کہ ذات احدیہ نک فی نفس الامر ظهوری
 یوغیدی و معروف دخی دکل ایدی زیرامعرفت غیرک
 وجودی اوژرینہ مبتنیدر پس غیراولیحق معرفت دخی
 اولماز بناء علی هذا (کنت کتزا مخفیا فاحیت ان اعرف)
 ایکی وجهله سلبی مشتمل اولور قضیہ ایسہ سالبہ اولسہ
 صدق و کذبہ وجود موضوعه محتاج اولماز مثلا
 (لم یتحرك انسان فی الدار) دینلسہ داردہ وجود انسان
 اولق لازم کلز و بوسوز صادق اولور الحاصل داردہ
 انسان اولدیغی وقتدہ تحریکی نفی ایتک صحیح اولدیغی
 کی اولدیغی وقتدہ دخی صحیح مدر پس دیمک اولور کہ
 داردہ انسان تحریک ایتدی زیرا انسان یوخردر کہ
 تحریک ایدہ بناء علی هذا بومقامدہ دخی غیر یوخردر کہ
 اکاکوره حق ظاهر و معروف اولہ فاما بذاتہ لذاتہ
 ظاهر در یعنی حق کندی نفسندہ کندینہ ظاهر در کہ
 اکا مرتبہ جلاء در لنتکیم اسماء وصفاتک تجلیاتک